

AGROTURYSTYKA
W SOBIBORSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

Leszek Grzechnik

Zakład Kartografii, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin

Streszczenie. W pracy przedstawiono możliwości rozwoju agroturystyki na terenie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i jego okolic. Różne formy pokrycia terenu podzielono na obszary dostępne i niedostępne dla turystów. Na wstępie wykonano fotomapę, a następnie mapę użytkowania ziemi. W końcowym etapie, kierując się przyjętymi założeniami, pogrupowano każdy z zasięgów pokrycia terenu i przydzielono do jednej z dwóch kategorii. Wydzielono obszary korzystne oraz niekorzystne dla agroturystyki.

Słowa kluczowe: Sobiborski Park Krajobrazowy, agroturystyka, użytkowanie ziemi

WSTĘP

W ostatnich 20–30 latach obserwuje się na świecie dynamiczny rozwój turystyki. Narastające zanieczyszczenie środowiska oraz dewastacja naturalnych walorów przyrodniczo-krajoznawczych i kulturowych w wielu miejscach na świecie powoduje wzrost zainteresowania wypoczynkiem na łonie natury. Turyści preferują wypoczynek w miejscach niezniszczonych przez przemysł, o czystym powietrzu, czystych wodach i w miarę naturalnych lasach.

Jedną z form turystyki, która zapewnia takie warunki, jest agroturystyka. „Agroturystyka jest, jak trafnie określił prof. Drzewiecki [3] formą wypoczynku na terenach wiejskich o charakterze rolniczym, opartą na bazie noclegowej, najczęściej również żywieniowej oraz formą aktywności rekreacyjnej związanej z gospodarstwem rolnym i jego otoczeniem – przyrodniczym, produkcyjnym oraz usługowym” [9]. W Polsce obserwuje się od początku lat dziewięćdziesiątych dynamiczny rozwój gospodarstw agroturystycznych. W 1993 roku liczba ich szacowana była na około 1 tys., a w 2000 roku wyniosła około 10 tys.

Rozwój turystyki na obszarach wiejskich jest szansą na poprawę warunków życia społeczności wiejskiej i zrównoważonego rozwoju wsi [2].

Tworzenie gospodarstw agroturystycznych uwarunkowane jest szeregiem czynników.

Do podstawowych wymagań Świetlikowska [9] zalicza:

- możliwość korzystania przez gości z dostępnych walorów przyrodniczo-krajoznawczych
- przebywanie w czystym chronionym środowisku naturalnym
- dostęp do „zdrowej” – wysokiej jakości żywności
- mieszkanie w warunkach o określonym standardzie.

Do innych uwarunkowań zaliczane są [9]:

- wysoki udział użytków rolnych (powyżej 60%)
- znaczny udział obszarów zalesionych (powyżej 20%)
- wysoki udział terenów prawnie chronionych (powyżej 20%)
- niewielką gęstość zaludnienia (poniżej 80 osób/km²)

W wielu obszarach spełnione są wymienione wyżej warunki a mimo tego brak jest kwater agroturystycznych. Autor uważa, że oprócz wymienionych wyżej czynników znaczenie mogą mieć także:

- promocja oferty turystycznej
- dostęp do tanich kredytów inwestycyjnych
- predyspozycje psychologiczne gospodarzy (otwartość na przybyszy np. z miast)
- dbałość o czystość i higienę w zagrodzie
- kultywowanie obyczajów miejscowych (dziedzictwo kulturowe, folklor)
- fachowe doradztwo
- istnienie liderów lokalnej przedsiębiorczości i inne.

Ujmując temat w skali makroekonomicznej należy podkreślić, że województwo lubelskie traktowane jest jako potencjalny obszar rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Wynika to z jego rolniczego charakteru, stosunkowo mało przekształconego środowiska naturalnego, sprzyjającego ekologicznemu rolnictwu. Istniejące w województwie lubelskim tego typu gospodarstwa są rozmieszczone bardzo nierównomiernie. Od połowy lat dziewięćdziesiątych daje się zauważyć stosunkowo zwarte obszary o znacznej liczbie gospodarstw agroturystycznych. Wystarczy powiedzieć, że na 277 tego typu gospodarstw funkcjonujących w województwie w 2001 roku aż 229 (82,7%) było zarejestrowanych w 11 powiatach (Tab. 1).

Celem niniejszej pracy jest analiza uwarunkowań przyrodniczych istniejącej sieci gospodarstw agroturystycznych na terenie Sobiborskiego Parku Krajobra-

zowego, a więc w ujęciu mikroregionalnym. Dodatkowym celem pracy jest udowodnienie, że sieć ta w znacznym stopniu odbiega od potencjalnych możliwości rozwoju agroturystyki. Ponadto próba oceny wpływu różnych form pokrycia terenu na rozwój agroturystyki.

Tabela 1. Gospodarstwa agroturystyczne w województwie lubelskim w latach 1995–2001
Table 1. Agrotouristic farms in Lublin wojvodship in 1995-2001

Lp. No.	Nazwa powiatu District	Liczba gospodarstw agroturystycznych w latach Number of agrotouristic farms in years						
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1.	białski – grodzki	0	0	0	0	0	0	0
2.	białski	0	8	16	14	11	12	17
3.	biłgorajski	2	2	4	2	1	1	1
4.	chełmski – grodzki	0	0	0	0	0	0	0
5.	chełmski	5	15	9	9	16	18	18
6.	hrubieszowski	10	6	9	10	14	17	19
7.	janowski	0	0	0	0	19	15	16
8.	krasnostawski	3	0	1	2	11	14	11
9.	kraśnicki	2	12	5	5	5	6	6
10.	lubartowski	0	6	8	8	10	18	18
11.	lubelski – grodzki	0	1	1	1	1	1	1
12.	lubelski	4	12	10	10	14	16	16
13.	łęczyński	1	7	5	5	5	7	9
14.	lukowski	0	0	0	0	1	21	21
15.	opolski	0	5	0	7	8	7	6
16.	parczewski	0	0	1	1	1	9	9
17.	puławski	3	3	0	9	11	14	16
18.	radzyński	3	2	3	3	2	2	1
19.	rycki	0	1	2	2	2	2	2
20.	świdnicki	0	0	1	1	2	2	2
21.	tomaszowski	16	13	17	18	19	20	22
22.	włodawski	18	21	22	22	23	41	30
23.	zamojski – grodzki	0	0	0	0	0	0	0
24.	zamojski	23	23	24	31	31	26	36
Razem – Sum		90	137	138	161	225	269	277

W roku 2001 na obszarze objętym badaniami funkcjonowało 26 tego typu gospodarstw. Kwatery usytuowane były w południowo-wschodniej części Sobiborskiego Parku Krajobrazowego oraz na obszarach przylegających do parku od południa i północy, w okolicach Orchówka i jez. Białego. W centralnej i zachodniej części obszaru jest ich brak. Związane jest to z występowaniem, na tych terenach lasów, wilgotnych, zabagnionych, niedostępnych a więc niesprzyjających turystyce.

Wśród 26 wymienionych gospodarstw niektóre są położone poza właściwym terenem parku. Jednak uwzględniono je w opracowaniu, ponieważ znajdują się w miejscowościach bezpośrednio przylegających do parku (Wola Uhruska, Or-

chówek, Józefów), bądź mieszczą się w zasięgu opracowania (Piaski). Wykaz miejscowości z gospodarstwami agroturystycznymi przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Gospodarstwa agroturystyczne w Sobiborskim Parku Krajobrazowym
Table 2. Agrotouristic farms of Landscape Sobibór Park

Nazwa miejscowości Locality	Liczba gospodarstw agroturystycznych Number of agrotouristic farms
Okuninka	5
Orchówek	3
Sobibór	1
Stulno	2
Majdan Stuleński	1
Piaski	1
Wola Uhruska	10
Małoziemce	1
Józefów	1
Zbereże	1

WALORY PRZYRODNICZE SOBIBORSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Walory przyrodnicze są jednym z najważniejszych czynników rozwoju turystyki na obszarze Sobiborskiego Parku Krajobrazowego.

Tereny parku i obszary doń przylegające należą do najmniej zmienionych przyrodniczo i kulturowo elementów środowiska w Europie. Stanowią one wschodnią część Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie”.

Sobiborski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983 roku. Jego powierzchnia wynosi 11 166 ha, a otuliny 9500 ha.

Według Mojskiego [7] obszar tego parku tworzą równiny akumulacyjne osadów jeziornych, rzecznych i wodnolodowcowych. Wznoszą się 165-170 m n.p.m. Urozmaicenie rzeźby stanowią wydmy dochodzące do 178,1 m n.p.m.

Sobiborski Park Krajobrazowy jest typowym parkiem leśnym. Lasy stanowią prawie 80% jego powierzchni. W nich występują niemal wszystkie typy borów niżowych: bór suchy, bór świeży, bór wilgotny i bór bagienny.

Świat roślinny i zwierzęcy Sobiborskiego Parku Krajobrazowego cechuje wielkie bogactwo. Stwierdzono w nim 59 gatunków roślin chronionych i rzadkich w skali regionu i kraju, z czego 31 objętych jest ochroną ścisłą. Do najcenniejszych należą: wierzba lapońska i borówkolistna, brzoza niska, rosiczka pośrednia i długolistna, kosaciec syberyjski czy lepnicza litewska. Występuje tu bogaty świat zwierzęcy. Osobliwością fauny jest żółw błotny mający tu największą liczebność w Europie oraz łosć, bóbr, wydra, wilk i wiele gatunków ptaków drapieżnych między innymi: orzeł bielik, puchacz oraz inne rzadkie ptaki, jak bocian czarny, wodniczka i czapla siwa.

Liczne torfowiska i siedem jezior śródlęśnych wraz z otaczającymi je torfowiskami w znacznym stopniu decydują o wartości przyrodniczej tego rejonu.

Na obszarze parku występuje trzy typy torfowisk z bardzo urozmaiconą roślinnością. W obniżeniach terenu, zasilanych wodą przepływową, znajdują się torfowiska niskie, gdzie dominują liczne gatunki turzyc. Na brzegach niektórych jezior wykształciły się torfowiska przejściowe. Natomiast w obniżeniach terenu zasilanych wyłącznie wodami opadowymi powstały torfowiska wysokie z karłowatymi sosnami, torfowcami, wełnianką i żurawiną.

Wody zajmują zaledwie 2% powierzchni Sobiborskiego Parku Krajobrazowego. Są to płytkie zbiorniki, zasobne w składniki mineralne. Większość z nich należy do jezior eutroficznych. Obniżenia terenu w pobliżu cieków wodnych porastają łągi i olsy. Obszary umiarkowanie wilgotne zajmują łąki.

Na wschodzie, w dolinie Bugu występują liczne starorzecza, które powstały w wyniku meandrowania rzeki. Wiele z nich jest czynnych. Atrakcyjność rzeźby omawianego obszaru podnosi lewy, wysoki brzeg Bugu, z licznymi skarpami doskonale spełniającymi rolę punktów widokowych.

Na terenie parku utworzono sześć rezerwatów przyrody: Jezioro Orchowe, Magazyn, Żółwie Błota, Brudzieniec, Trzy Jeziora i Mołoziemiec. Są też dwa pomniki przyrody – dęby szypułkowe.

Bujna i zróżnicowana przyroda Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i stosunkowo niezmienną dolina Bugu są potencjalnym obszarem do rozwoju różnych form turystyki.

FOTOMAPA I MAPA UŻYTKOWANIA ZIEMI

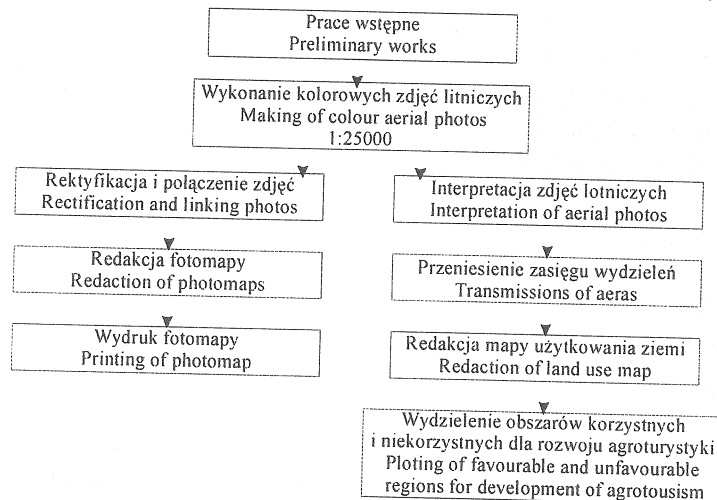
Przed przystąpieniem do analizy i oceny warunków przyrodniczych Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i jego okolic, należało przyjąć takie założenia metodyczne i techniczne, które charakteryzuje:

- aktualność
- kartometryczność
- szybki i łatwy dostęp do informacji
- uaktualnienie i edycja danych
- możliwość analizy informacji

Spełnienie wyżej wymienionych wymogów możliwe jest w dwojaki sposób – poprzez bezpośrednie badania terenowe lub wykorzystanie najbardziej aktualnych materiałów kartograficznych. Przyjęcie pierwszego rozwiązania, aczkolwiek dające pełny zakres aktualnych informacji o terenie, jest jednak czasochłonne. Z kolei wykorzystanie map nawet w dużych skalach (topograficznych) pozbawia

aktualności zgromadzony materiał. Wydaje się, że najbardziej korzystnym rozwiązaniem jest posłużenie się fotomapą bądź mapą opracowaną z wykorzystaniem aktualnych zdjęć lotniczych.

W opracowaniu przyjęto chronologiczny układ prac zmierzających do wy-

Rys. 1. Etapy pracy nad wydzieleniem obszarów korzystnych i niekorzystnych dla rozwoju agroturystyki w Sobiborskim Parku Krajobrazowym

Fig. 1. Stages of work on delimitation beneficial and adverse areas for agrotourism in Sobibór Landscape Park

dzielenia obszarów korzystnych i niekorzystnych do rozwoju agroturystyki (Rys. 1).

Fotomapa jest specjalnym typem dokumentu kartograficznego. Łączy ona cechy fotografii lotniczej z mapą konwencjonalną. Jest niewybiórczą rejestracją obrazu powierzchni ziemi w danym momencie. Obrazuje stan środowiska i daje wgląd w strukturę badanego regionu. Takie jej cechy jak szczegółowość, kartometryczność, zgodna z rzeczywistością forma obrazowania powierzchni ziemi, pozwalają lepiej widzieć i rozumieć złożoność i współzależność poszczególnych elementów środowiska geograficznego [1].

Fotomapę oparto o pionowe, barwne zdjęcia lotnicze, wykonane w sierpniu 1999 r., w skali 1:25 000. Pokrycie zdjęciami objęło również otulinę parku.

Opisana wyżej fotomapa posłużyła jako podstawa do opracowania mapy kwalifikacji form użytkowania ziemi Sobiborskiego Parku Krajobrazowego w skali 1:25 000. Zakres treści uwzględnił elementy naturalne takie jak zróżnicowanie siedliskowe, gatunkowe i wiekowe drzewostanu. Proces fotointerpretacji i wydzielenia zasięgów prowadzono na zdjęciach powiększonych do skali 1:10 000. Szczegółowa klasyfikacja dotyczyła przede wszystkim zróżnicowanych

zbiorowisk leśnych. Innym, ważnym zagadnieniem było uwzględnienie specyficznych form pokrycia terenu tak jak: czynne starorzecza położone na wschodnim obrzeżu parku oraz jeziora w jego centralnej części.

Miarą szczegółowości mapy kwalifikacji form użytkowania ziemi jest fakt wydzielenia w legendzie 43 wyróżnień. Tak szczegółowy sposób wydzieleni autor nie konstruował specjalnie dla tej pracy. Wykorzystano wcześniej zaproponowany podział z innych prac [4]. Wydaje się jednak bardzo ciekawe, jaki może powstać obraz po połączeniu różnych wydzieleni według określonych kryteriów.

OBSZARY KORZYSTNE I NIEKORZYSTNE DLA AGROTURYSTYKI

Należy podkreślić, że spośród 43 obszarów uwzględnionych w legendzie mapy użytkowania ziemi wyżej wymienionego opracowania kartograficznego aż, 35 (81,4%) stanowią takie, które można zaklasyfikować jako korzystne lub niekorzystne dla rozwoju agroturystyki.

Wśród 35 elementów wziętych pod uwagę przy waloryzacji przyrodniczej Sobiborskiego Parku Krajobrazowego 21 (60%) stanowią tereny korzystne dla agroturystyki a 14 (40%) – niekorzystne.

Analizę przydatności poszczególnych wydzieleni dokonano na podstawie wyznaczonych wcześniej zasięgów na mapie kwalifikacji form użytkowania ziemi. Oceniono każde z 35 wydzieleni. Przyjęto następujące kryteria jakościowe:

- a) dostępność obszaru rozumiana jako możliwość swobodnego poruszanie się po terenie
- b) przydatność obszaru do wypoczynku
- c) korzystne dla zdrowia warunki przebywania na danym obszarze.

Należy podkreślić, że celem opracowania jest ocena wpływu różnych form pokrycia terenu na rozwój agroturystyki. Nie będą zaś rozpatrywane inne czynniki wymienione we wstępie.

W wyniku dokonanej waloryzacji każdy z wyróżnionych zasięgów został oceniony i zakwalifikowany do jednej z dwóch kategorii: obszar korzystny lub niekorzystny dla agroturystyki. Tabele 3 i 4 przedstawiają dokonany podział tych obszarów.

Obszary uznane za korzystne dla rozwoju agroturystyki obejmują tereny suche lub o właściwej wilgotności – lasy na siedlisku świeżym, łąki przesuszone czy łąki o właściwej wilgotności. Natomiast za niekorzystne uznano wszystkie tereny, na siedlisku wilgotnym lub bagiennym. Dostęp do tych obszarów jest utrudniony bądź utrudnione albo wręcz niemożliwe jest poruszanie się po nich.

Tabela 3. Obszary korzystne rozwoju agroturystyki w Sobiborskim Parku Krajobrazowym
Table 3. Beneficial areas for progress of agrotourism of Landscape Sobibór Park

Obszary korzystne dla agroturystyki	Areas profitable for agrotourism
Drzewostany liściaste młode na siedlisku świeżym	Young deciduous stands on fresh habitat
Drzewostany liściaste stare na siedlisku świeżym	Old deciduous stands on fresh habitat
Drzewostany mieszane i iglaste młode na siedlisku świeżym	Young mixed and coniferous stands on fresh habitat
Drzewostany mieszane i iglaste stare na siedlisku świeżym	Old mixed and coniferous stands on fresh habitat
Zręby i uprawy leśne	Felling sites, forest cultivations
Zbiorowiska krzewiaste suche	Shrub communities dry
Grunty orne rozproszone	Arable lands dispersed
Grunty orne wielohektarowe	Arable land multihectarars
Zieleń urządzona	Greenery arranged
Łąki i pastwiska przesuszone	Meadows and pastures dried
Łąki i pastwiska właściwie uwilgotnione	Meadows and pastures properly wetted
Łąki i pastwiska zarastające	Meadows and pastures overgrown
Starorzecza czynne	Active old river bed
Sady i ogrody	Gardens and orchards
Tereny rekreacyjne	Recreation terrains

W procesie kwalifikacji niektóre kategorie wydzieleni można było zakwalifikować w sposób jednoznaczny do jednej bądź drugiej kategorii np.: tereny rekreacyjne, grunty orne, sady i ogrody – obszary korzystne; bagna i torfowiska, wyrobiska ze śmieciami – obszary niekorzystne.

Zaszeregowanie innych użytków nastęrczało wątpliwości czy zaliczyć je do jednej bądź drugiej kategorii np.: łąki i pastwiska zarastające czy starorzecza czynne. Istotną pomoc w tym względzie uzyskano z analizy fotomapy, która pozwoliła zaliczyć np.: łąki i pastwiska zarastające, czy starorzecza jako obszary korzystne. Interpretacja jej doprowadziła do wniosku, że zarośla nie są na tyle zwarte, aby uniemożliwiały poruszanie się po terenie, a starorzecza mają dostępne brzegi, a wypełnione wodą, stanowią dodatkową atrakcję turystyczną. Jednak w pewnych okresach roku, kiedy są wysokie stany wód w Bugu, bądź po obfitych opadach atmosferycznych, obszary te mogą okazać się niedostępne, czy wręcz niebezpieczne dla turystów. Kategoria zbiorniki wodne naturalne – jeziora otoczone bagnami i torfowiskami są elementem niekorzystnym. Utrudniony jest bowiem do nich dostęp. Ponadto na ogół przyjmuje się, że rezerваты przyrody jako obszary chronione ze względów ekologicznych, mają ograniczoną pojemność turystyczną.

Tabela 4. Obszary niekorzystne rozwoju agroturystyki w Sobiborskim Parku Krajobrazowym
Table 4. Adverse areas for progress of agrotourism of Landscape Sobibór Park

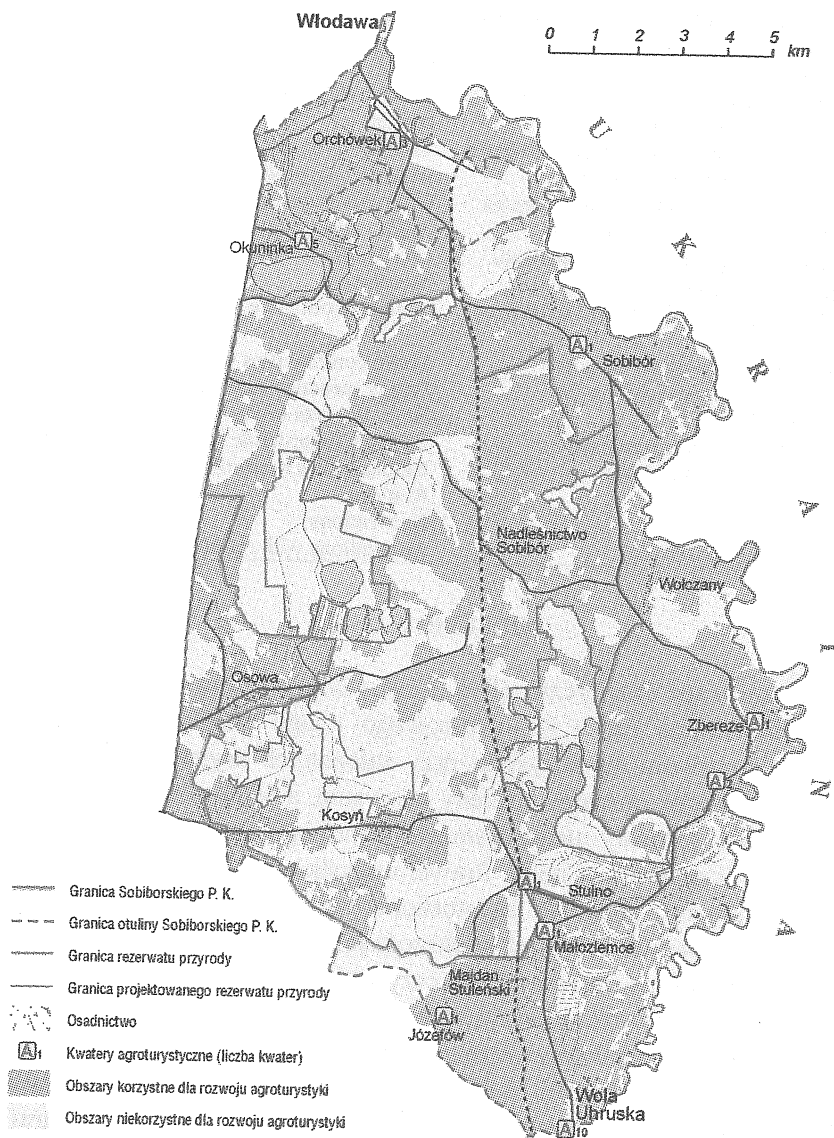
Obszary niekorzystne dla agroturystyki	Areas unprofitable for agrotourism
Drzewostany liściaste młode na siedlisku wilgotnym i bagiennym	Young deciduous stands on wet and boggy habitat
Drzewostany liściaste stare na siedlisku wilgotnym i bagiennym	Old deciduous stands on wet and boggy habitat
Drzewostany mieszane i iglaste młode na siedlisku wilgotnym i bagiennym	Young mixed and coniferous stands on wet and boggy habitat
Drzewostany mieszane i iglaste stare na siedlisku wilgotnym i bagiennym	Old mixed and coniferous stands on wet and boggy habitat
Drzewostany iglaste stare na siedlisku wilgotnym i bagiennym	Old coniferous stands on wet and boggy habitat
Obiekty, tereny produkcyjne i magazynowe	Objects productive, areas and warehouses
Zbiorowiska krzewiaste wilgotne	Shrub communities wet
Łąki i pastwiska zabagnione	Boggy meadows and pastures
Bagna i torfowiska	Bogs and peat-lands
Bagna i torfowiska zarastające	Bogs and peat-lands with growing plants
Zbiorniki wodne naturalne	Natural water reservoirs
Rezerваты	Reserves
Wyrobiska	Excavations
Wyrobiska ze śmieciami	Excavations with rubbish

PODSUMOWANIE

Ostateczna mapa analityczna (Rys. 2) jest odpowiedzią na postawioną tezę: obszar Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i jego okolice są w większości atrakcyjne dla rozwoju agroturystyki przy założonych kryteriach jakościowych. Około 70% badanego obszaru to tereny korzystne, a 30% to tereny niekorzystne dla agroturystyki. Obszary niekorzystne koncentrują się generalnie na zachód od linii kolejowej Włodawa – Chełm. Prawie wszystkie rezerваты przyrody są terenami niekorzystnymi, ponieważ są otoczone bagnami i obszarami podmokłymi (5% powierzchni parku). Również większość jezior, które położone są na terenie rezerwatów są otoczone obszarami niekorzystnymi. Tylko Jezioro Białe i Jezioro Glinki są otoczone obszarami korzystnymi. Są one przeznaczone do wypoczynku i rekreacji zgodnie z planem przestrzennego zagospodarowania.

Na obszarach chronionych możliwa jest jedynie turystyka kwalifikowana (ekoturystyka, turystyka edukacyjna czy turystyka tematyczna np.: „fotograficzne safari”). Grupy turystów mogą być oprowadzane przez pracowników parku lub osoby miejscowe specjalnie do tego przeszkolone. Liczebność ekoturystów w grupie jak i częstotliwość grup przybywająca do obszarów chronionych jest dostosowana do pojemności turystycznej danego ekosystemu. Agroturystyka jest

zaliczana przez wielu autorów jako forma turystyki przyjaznej dla środowiska przyrodniczego.

Rys. 2. Obszary korzystne i niekorzystne dla rozwoju agroturystyki w Sobiborskim Parku Kraobrazowym

Fig. 2. Beneficial (green) and adverse (yellow) areas for agrotourism in Sobibór Landscape Park

Turyści mogą swobodnie poruszać się w Sobiborskim Parku Krajobrazowym po trasie rowerowej z Włodawy do Woli Uhruskiej [8]. Licząca 35 km długości – oznakowana i zagospodarowana (zadaszenia, wieże widokowe) – jest dodatkową atrakcją turystyczną.

Możliwy, a nawet ze wszech miar pożądanym jest rozwój agroekoturystyki. Przez agroekoturystykę autor rozumie turystykę w gospodarstwach rolnych, w których produkowana jest żywność ekologiczna. Na terenie objętym badaniami są tylko dwa takie gospodarstwa; (Wola Uhruska, Wołczany). Rozwój rolnictwa ekologicznego i ekoturystyki może być szansą poprawy warunków materialnych ludności miejscowej. Produkcja zdrowej żywności, na terenie parku krajobrazowego i obszarach doń przylegających, może pomóc w ich ochronie a jednocześnie może być magnesem ściągającym turystów z aglomeracji miejskich i obszarów o znacznym zanieczyszczeniu środowiska (np. Śląsk).

Podobny pogląd reprezentuje Zaręba [10], która uważa, że ludność miejscowa powinna pracować przy obsłudze turystów i czerpać z tego dochody. Znacznie mniejszy to problem bezrobocia, które występuje na tym obszarze. Również Chmielewski, Harasimiuk [2] uważają, że zrównoważony rozwój Polesia Lubelskiego jest możliwy przez rozwój między innymi agroturystyki.

Potencjalne warunki dla rozwoju agroturystyki istnieją również wzdłuż doliny Bugu. Występujące tu starorzecza Bugu, pastwiska i zarośla są na ogół dostępne i atrakcyjne turystycznie.

Atrakcyjność zaś doliny zwiększa położenie między dwoma parkami narodowymi Poleskim Parkiem Narodowym (Polska) i Szackim Parkiem Narodowym (Ukraina). Sam zaś obszar Sobiborskiego Parku Krajobrazowego i jego okolic może być bazą wypadową na wschód, na terytorium Ukrainy i Białorusi.

PIŚMIENNICTWO

1. Ciołkosz A., Miszański J., Olędzki R.: Interpretacja zdjęć lotniczych. PWN, 1999.
2. Chmielewski T., Harasimiuk M.: Analiza warunków zrównoważonego rozwoju Polesia Lubelskiego. *Acta Agrophisica*, 66, 229-243, 2002.
3. Drzewiecki M.: Wiejska przestrzeń rekreacyjna. Instytut Turystyki. 1992.
4. Grzechnik L. Krukowski M.: Wykorzystanie systemów komputerowych do opracowania map użytkowania ziemi. Mapa w systemach komputerowych. T. 23. XXVIII Ogólnopolska Konferencja Kartograficzna. 2001.
5. Jankowski W.: Mapy użytkowania ziemi w Polsce. *Polski Przegląd Kartograficzny*. T. 4, nr 1, 14-25. 1972.
6. Gutkowska K.: Socjologiczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości wsi. Agroturystyka pod redakcją naukową Urszuli Świetlikowskiej. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA). 2000.

7. **Kondracki J.:** Geografia regionalna Polski. PWN. 2000.
8. Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie część wschodnia 1:50 000. Mapa turystyczna. Kartpol s.c. 2002.
9. **Świetlikowska U.:** Znaczenie i specyfika agroturystyki oraz wybrane uwarunkowania jej rozwoju. Agroturystyka pod redakcją naukową Urszuli Świetlikowskiej. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA). 2000.
10. **Zaręmba D.:** Ekoturystyka. PWN. 2000.

AGROTOURISM IN LANDSCAPE SOBIBÓR PARK

Leszek Grzechnik

Department of Cartography, Maria Curie-Skłodowska University
Akademicka str. 19, 20-033 Lublin, Poland

Abstract. In the study there have been presented the possibilities of the progress of agrotourism in the area of Sobibór Landscape Park and its regions. Different forms of the covering of the area have been divided into areas available and unavailable for tourists. First of all a photot-map has been made and next a map of the use of land. In the final stage while going by the accepted presumptions each of the ranges of the covering of the area has been grouped and allocated to one of two categories. Beneficial and adverse areas for agrotourism have been given off.

Key words: Landscape Sobibór Park, agrotourism, land use